

TÜRK CEZA MUHAKEMESİNDE UZLAŞTIRMACI

Yasin Buğra TÜRK

© Copyright 2021

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da Bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-8037-35-7

Kitap Adı

Türk Ceza Muhakemesinde Uzlaştırmacı

Yazar

Yasin Buğra TÜRK

ORCID iD: 0000-0003-3146-9445

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

MED030000

DOI

??

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Hayatın anahtarı umut etmek ve sabırla beklemekte gizlidir..

*Bu mütevazî çalışmamı babam Yusuf Türk'e,
annem Songül Türk'e, abim Çağrı Burak'a, ablam
Betül Sultan'a ve biricik kardeşim
Saliha Nurefşan'a ithaf eder, saygıdeğer hocam
Dr. Yasin Çevik'e sevgilerimi sunarım...*

İÇİNDEKİLER

Kısaltmalar	vii
Giriş.....	1

BÖLÜM 1

TÜRK CEZA MUHAKEMESİNDE UZLAŞTIRMA

1.1. Onarıcı Adalet Sisteminde Uzlaştırma	5
1.2. Onarıcı Adalet Sisteminin Diğer Adalet Sistemleri ile Karşılaştırılması	11
1.3. Onarıcı Adalet Sisteminin Tarihçesi.....	15
1.4. Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları.....	17
1.4.1. Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri	22
1.4.1.1. Müzakere	22
1.4.1.2. Arabuluculuk.....	23
1.4.1.3. Kısa Duruşma	24
1.4.1.4. Tarafsız Ön Değerlendirme	25
1.4.1.5. Vakıaların Saptanması.....	25
1.4.1.6. Kısa Jüri Yargılaması.....	26
1.4.1.7. Uzlaştırma	26
1.4.1.8. İtiraf Pazarlığı	27
1.4.1.9. Yargıç Kiralama	28
1.4.1.10. Tahkim.....	29
1.4.2. Alternatif Çözüm Yöntemleri ile Uzlaştırmanın Dünyadaki Seyri	29
1.5. Uzlaştırma Kurumu	31
Uzlaştırmaya İlişkin Kavramlar	37
1.6. Uzlaştırmanın Tarihsel Gelişimi.....	38
1.7. Uzlaştırmanın Ceza Yargılamasına Etkisi, Amacı ve Yararı.....	42
1.8. İslam Hukukunda Uzlaştırma	49
1.9. Uzlaştırmanın Temel İlkeleri.....	52
1.10. Uzlaştırmanın Şartları	56

BÖLÜM 2

UZLAŞTIRMACININ TANIMI, NİTELİKLERİ, EĞİTİMİ VE GÖREVLENDİRİLMESİ

2.1. Soruşturma ve Uzlaştırma Bürosu	63
2.2. Uzlaştırmacı	67
2.3. Uzlaştırmacının Niteliği ve Eğitimi	73
2.4. Uzlaştırma Süreci	77

BÖLÜM 3

UZLAŞTIRMACININ REDDİ VE ÇEKİLMESİ, SORUMLULUĞU BAĞLI OLDUĞU ETİK İLKELER

3.1. Uzlaştırmacının Reddi ve Çekilmesi	99
3.2. Uzlaştırmacının Bağlı Olduğu Etik İlkeler	102
3.2.1. Bağımsızlık	103
3.2.2. Tarafsızlık	104
3.2.3. Görevini Özenle Yerine Getirme Yükümlülüğü	106
3.2.4. Taraflara Nazik ve Saygılı Davranma Yükümlülüğü	107
3.2.5. Eşitliliği Gözetme Yükümlülüğü	108
3.2.6. Taraflarla Menfaat Çatışmasının Olmaması Yükümlülüğü	109
3.2.7. Uzlaştırmacının Aynı Olayda Vekil veya Müdafii Olarak Görev Üstlenmeme Yükümlülüğü	109
3.2.8. Gizlilik Yükümlülüğü	110
3.2.9. Menfaat Temin Etmeme Yükümlülüğü	111
3.2.10. Görevinin Saygınlığını ve Adalete Olan Güveni Koruma Yükümlülüğü	112
3.3. Uzlaştırmacının Sorumluluğu	112
SONUÇ	115
KAYNAKÇA	119
İnternet Kaynakları	123
Yargı Kararları	123

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AD	: Adalet Dergisi
AUÇY	: Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri
ADR	: Alternative Dispute Resolution Act
AY	: Anayasa
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BAM	: Bölge Adliye Mahkemesi
C	: Cilt
CMK	: 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
CMUY	: Ceza Muhakemesinde Uzlaştırma Yönetmeliği
ÇKK	: Çocuk Koruma Kanunu
ET	: Erişim Tarihi
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
KYOK	: Kovuşturmaya Yer Olmadığı Kararı
S	: Sayfa
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

KAYNAKÇA

- AKBULUT, İlhan, *İslam Hukukunda Suçlar ve Cezalar*, AÜHFD, C.52, 2003, S. 167-181
- AKCAN, ALAN Esra, Ceza Hukukunda Mağdurun Korunmasına Yönelik Düzenlemeler, Prof. Dr.Hakan Pekcanıteze Armağan, DEÜHFD, C.16, Özel Sayı 2014, S.3929-3956.
- ALADAĞ, Cengiz, *Ceza Hukukumuzda Yeni Bir Kavram: Uzlaşma* s.1. (www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/188.doc (ET. 06.02.2020).
- AVRUPA BİRLİĞİ KOMİSYONU, *Türkiye Cumhuriyetinde Yargı Sisteminin İşleyişi, İstisari Ziyaret Raporu*, (Hzl: BJORNBERG, Kjell/RICHMOND, Paul), (Çev: abgm)
- ATAÇ, Asiye Selcen, “*Alman Ceza Hukuk Sisteminde Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri*”, Ceza Hukukunda Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri Sempozyumu, (Düzenleyen: ÖZEN, Muharrem/ ÖZBEK, Mustafa Serdar/ TAYFUN, Recep/ CUNİ, Orhan/ ÖZCAN, Merve) , Alternatif Çözümler Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 2018,
- AYDIN, Mehmet Akif , *Türk Hukuk Tarihi*, 4.Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2001
- BAHAR, Halil İbrahim, “*Mağdur Bilimi, Mağduriyetin Etkisi ve Mağduriyete Yönelik Çalışmalar*”, *Suç Mağdurları*, (Ed: BAHAR, Halil İbrahim), Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2006, S. 83 - 156
- BAHRİYELİ, Kemal, “*Ceza Muhakemesi Hukukunda Uzlaşma Kurumu*”, *Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Türk Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku*, (Ed. ÜLGİN, Celal/ONGUN, Coşkun), İstanbul Barosu Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2008, S. 431- 463
- BALO, Yusuf Solmaz/ ÇETİNTÜRK, Ekrem, “*Amerika Birleşik Devletleri Ceza Hukuku Uygulamasında Savcı- Sanık Pazarlığı ve Türkiye’de Uygulanabilirliği*”, GÜHFD, C. 17, S. 1-2, 2013, S. 1249-1250.
- BARDAKOĞLU, Ali, *Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 1994, C:9, BAYTAZ, Abdullah Batuhan, “*Onarıcı Adalet Genel Bir Bakış*”, İÜHFM C. 71, 2013, S. 117-129
- BULUR, Alper, “*Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemi ve Arabuluculuk Yöntemi*”, Ankara Barosu Dergisi, S. 4., 2007

- CANPOLAT Can, SABUNCUOĞLU Zeyyat, *Uzlaştırma*, 1. Baskı, Legal Yayınları, İstanbul 2017
- CENTEL Nur/ZAHER Hamide, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 16. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2019.
- ÇATALKAYA, İbrahim, *Tebliğat Hukuku*, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018, ÇETİNTÜRK, Ekrem. *Onarıcı Adalet ve Ceza Adalet Sisteminde Uzlaştırma*. Adalet Yayınevi, Ankara: 2017,
- ÇETİN, Soner, *Ceza Muhakemesi Kanununda Uzlaşma*, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S.82, 2009,
- DOĞAN, KARAKAŞ, Fatma, *Suçtan Doğan Mağduriyetin Devlet Tarafından Giderilmesi ve Suç Mağdurlarına Yardım Hakkında Kanun Tasarısı* 2011, TBBD 2011/95, S. 197-234
- ERDEM, Mustafa Ruhan/ESER,Ferda/ÖZŞAHİNLİ,Pakize Pelin, *100 Soruda Uzlaştırma, Uzlaştırmacının El Kitabı*, 2. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2017.
- EKİCİ ŞAHİN, Meral/YEMENİCİ, Kürşat, “6763 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Işığında Ceza Muhakemesi i Hukukunda Uzlaştırma”, ERÜHFD, C.13, 2018
- ELLEK,Hasan, “Kur’an ve Hadis Işığında İnsanlar Arası Anlaşmazlıkların Sulh Yoluyla Çözümü”,Gümüşhane Üniversitesi İlahiyat Fakóltesi Dergisi, C.2, S.3, 2013
- ERCAN,İsmail,*Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 10. Baskı, On iki Levha Yayınları, İstanbul 2014
- ESER Ferda, “*Ceza Muhakemesinde Uzlaştırmada İzmir Modeli*”, Yaşar Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2013.
- FEYZİLİ Hasan Tahsin, *Feyzü’l-Furkan Kur’ân-ı Kerim Meali*, 3.Baskı, Server Yayınları, İstanbul 2018
- İPEK,Ali İhsan/PARLAK,Engin, *Ceza Muhakemesinde Uzlaşma*, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2016.
- KAPLAN, Mustafa, *Onarıcı Adalet ve Türk Ceza Hukukuna Yansımaları*, AÜHFD, 2015, C.5
- KAYMAZ, Seydi/ GÖKCAN, Hasan Tahsin, *Uzlaşma ve Önödeme*, 2. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2007
- KILIÇOĞLU, Ahmet M., *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 14. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2011,
- KOÇYİĞİT,İlker, BULUR, Ahmet, *Ticari Uyuşmazlıklarda Dava Şartı Arabuluculuk*, 1. Baskı, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Arabuluculuk Daire Başkanlığı Yayını, Ankara, 2019 S. 9-11

- KUNTER, Nurullah/ Yenisey, Feridun/ Nuhoglu Ayşe, ***Muhakeme Hukuku Dalı olarak Ceza Muhakemesi Hukuku***, Beta Yayınevi, İstanbul 2010
- KURU, Baki/ARSLAN, Ramazan/YILMAZ, Ejder, ***İcra ve İflas Hukuku***, 27. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2013
- KURU, Baki, ***Medeni Usul Hukuku***, 24. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2013
- NUHOĞLU, Ayşe “***Uzlaşma Bakımından Şikayete Bağlı Suçlar***”, ***Ceza Muhakemesi Hukukunda Uzlaşma***, (Hızl: YENİSEY, Feridun), Arıkan Yayınları, İstanbul 2005, S.281- 284
- ÖZBEK Mustafa Serdar, Çağdaş Ceza Adaleti Sistemlerinde Alternatif Çözüm Arayışları ve Arabuluculuk Uygulaması, ***Ceza Muhakemesi Hukukunda Uzlaştırma***, AÜHFD, C. 56, S. 4, İstanbul 2005, S. 123-205
- ÖZBEK, Mustafa Serdar, “***Onarıcı Adalet***”, ***Ceza Muhakemesi Hukukunda Uzlaştırma Eğitim Kitabı***, (Ed:ÖZBEK, Mustafa Serdar/ CUNİ,Orhan/ÖZCAN, Merve) 1. Baskı, Alternatif Çözümler Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 2018
- ÖZBEK Mustafa Serdar, ***Alternatif Uyuşmazlık Çözümü***, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2009.
- ÖZBEK, Mustafa, “***Avrupa Konseyi Arabuluculuk Yönergesi Önerisi***”, AÜHFD, C. 56., S. 1., 2007
- ÖZBEK, Mustafa, “***Ceza Muhakemesi Kanununda Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Mağdur Fail Uzlaştırmasının Usul ve Faydaları***”, AÜHFD, C. 56., S. 4.
- ÖZBEK, Mustafa, “***Avrupa Birliğinde Alternatif Uyuşmazlık Çözümü***”, TBB Dergisi, S. 68, 2007
- ÖZBEK, Mustafa, Dünya Çapında Adalete Ulaşma Hareketiyle Ortaya Çıkan Gelişmeler ve Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, ***AÜHFD***, C. 51, S. 2, 2002, S. 121- 162
- ÖZGENÇ, İzzet, ***Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler***, 5. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2010
- ÖZBEK, Veli, Özer, DOĞAN, Koray, BACAKSIZ, Pınar, TEPE, İlker, ***Ceza Muhakemesi Hukuku***, 10. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2017
- ÖZGENÇ, İzzet, ***Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi (Genel Hükümler)***, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2005

- SEZER, Ahmet, **Öğreti ve Uygulamada Ceza Usul Hukukunda Uzlaşma**, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2010
- SOKULLU AKINCI,Füsün/DURSUN, Selman,**Viktimoloji**, 3. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2016
- SOKULLU, AKINCI, Fusün, **Kriminoloji**, 7.Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2010
- SOYSAL, Tamer, “**Türk Ceza Hukukunda Uzlaşma**”, **Ceza Muhakemesi Hukukunda Uzlaşma**, (Hızl:YENİSEY, Feridun), 1. Baskı, Arıkan Yayınları, İstanbul 2005,
- SOYGÜT Arslan, Mualla Buket, **Türk Ceza ve Ceza Usul Hukukunda Uzlaşma Kurumu**, 1. Baskı, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2008
- TAYFUN, Recep **Ceza Muhakemesi Hukukunda Uzlaştırma Eğitim Kitabı** 1.Baskı, Ankara 2018
- ULUSLARARASI SAVCILAR BİRLİĞİ, **Savcılar İçin İnsan Hakları El kitabı**, (Ed: MYJER, Egbert/HANCOCK, Barry), 3. Baskı, Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2007
- USLU, Ferhat, Çağdaş Ceza Adaleti İçinde Mağdur, **Ankara Barosu Dergisi**, Ankara 2013, S. 243-260
- YALÇINKAYA, Can, Değişiklikten Önceki Hali ile Uzlaşma ve 6763 Sayılı Kanun ile Düzenlenen Uzlaştırma Kurumlarının Değerlendirilmesi, **Fasikül Dergisi(İKÜD)**, C. 8, S. 84, 2016, S. 17-22
- YAVUZ,Hakan,A., Onarıcı Adalet ve Uzlaştırma Kurumu Bağlamında Ceza Adalet Sisteminde Mağdurun Konumu, **Türkiye Adalet Akademisi**, 2015/23, Ankara 2015, S. 85-115
- YENİSEY, Feridun/ NUHOĞLU, Ayşe, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 4. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2016.
- YENİSEY,Feridun., Nuhoglu,Ayşe, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019,
- YENİSEY, Feridun/ MAZZO, Stephen/READ, Frank Tom, **Uzlaşma**, 1. Baskı,İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2005,
- YERDELEN, Erdal/ ÖZBEK, Mustafa Serdar/ ALTUNTAŞ, Şeyda/ BOZ, Burak/ ERDEM, Dilek Özge/YILMAZ, Berna Ayşen, **Ceza Muhakemesi Hukukunda Uzlaştırma**, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018, (Kısaltma; Yerdelen ve Diğerleri)
- YERDELEN, Erdal, “**Kovuşturma Evresinde Uzlaştırma Usulü**”, **Ceza Muhakemesi Hukukunda Uzlaştırma Eğitim Kitabı**, (Ed: ÖZBEK,

- Mustafa Serdar/ CUNİ, Orhan/ÖZCAN, Merve) 1. Baskı, Alternatif Çözümler Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 2018, Kısaltma; YERDELEN, *Kovuşturma Evresinde*.
- YILMAZ, Ömer, *Onarıcı Adalet Sistemi: Birey- Toplum- Devlet İlişkilerinde Yeni Bir Mücadele Alanı, Suç Mağdurları* (Ed:BAHAR, Halil İbrahim), Adalet Yayınevi, Ankara 2006, S. 291-317
- YILMAZ, Ejder, *Hukuk Sözlüğü*, 7. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2017
- YURTCAN, Erdener, *CMK Avukatının ve Uzlaşma Avukatının Başvuru Kitabı*, 5. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2007

İ İNTERNET KAYNAKLARI

- <http://alternatifcozumler.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/30122019134620e%C4%9Fitim%20kurulu%C5%9Flar%C4%B1%20listesi%20%C5%9EABLON%20pdf%2059.pdf>
- <https://www.hadissitesi.com/hadis/250-nolu-hadis>.
- <http://alternatifcozumler.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/181220181406062017.pdf>
- <http://www.adb.adalet.gov.tr/Sayfalar/istatistikler/index.html>
- <https://www.yargitay.gov.tr/documents/TUUCMSonucBildirgesi.pdf>
- http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5c72bc1f2f2140.9469500
- [https://www.cnnturk.com/turkiye/uzlastirma-rekor-kirdi\(ET.23.01.2020\)](https://www.cnnturk.com/turkiye/uzlastirma-rekor-kirdi(ET.23.01.2020))

YARGI KARARLARI

- YARGITAY 6. CD.**, 02.12.2011 tarih, 2019/2227 E. ve 2019/5951 K. (UYAP PORTAL).
- YARGITAY 6. CD.**, 24.11.2008 tarih, 2007/3736 E. ve 2008/22115 K. (UYAP PORTAL).
- YARGITAY CGK.**, 22.10.2019 tarih 2018/13-278 E. 2019/619 K. (UYAP PORTAL).
- YARGITAY 13. CD.**, 16.01.2019 tarih 2018/8680 E. 2019/460 K. (UYAP PORTAL).

YARGITAY 17 CD., 27.11.2017 tarih 2017/5072 E. **2017/14611 K.**
(UYAP PORTAL).

YARGITAY 3. CD.05/04/2017, 2743/4022 ve 08/05/2017, 2362/5925.

YARGITAY 4. CD., 08.01.2020 tarih, 2017/22557 E. ve 2020/436 K.
(UYAP PORTAL);

YARGITAY 4. HD., 03.07.2017 tarih, 2015/8707 E. ve 2017/4437 K.,

YARGITAY 2. CD., 25.11.2019 tarih, 2019/7968 E. ve 2019/17927 K.